

UZUPEŁNIA UCZEŃ

*miejsce
na naklejkę*

KOD UCZNIKA

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

EGZAMIN W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM

CZĘŚĆ 1. HISTORIA I WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy na kolejno ponumerowanych 23 stronach jest wydrukowanych **25 zadań**.
2. Sprawdź, czy do arkusza jest dołączona karta odpowiedzi.
3. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
4. Na tej stronie i na karcie odpowiedzi wpisz swój kod, numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
5. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania. Wykonuj zadania zgodnie z poleceniami.
6. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
7. W arkuszu znajdują się różne typy zadań. Rozwiązania zadań zaznacz na karcie odpowiedzi w następujący sposób:

- wybierz jedną z podanych odpowiedzi i zamaluj kratkę z odpowiadającą jej literą, np. gdy wybierasz odpowiedź A:

☒	B	C	D	E
-------------------------------------	---	---	---	---

- wybierz właściwą odpowiedź i zamaluj kratkę z odpowiednimi literami, np. gdy wybierasz odpowiedź FP:

PP	PF	☒	FF
----	----	-------------------------------------	----

- do informacji oznaczonych właściwą literą dobierz informacje oznaczone liczbą lub literą i zamaluj odpowiednią kratkę, np. gdy wybierasz literę B i liczbę 1:

A1	A2	☒	B2
----	----	-------------------------------------	----

8. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz inną odpowiedź, np.

☒	B	C	D	☒
-------------------------------------	---	---	---	-------------------------------------

9. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

**UZUPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

☐ Uprawnienia ucznia
do nieprzenoszenia
zaznaczeń na kartę

**19 KWIETNIA
2017**

**Godzina rozpoczęcia:
9:00**

**Czas pracy:
60 minut**

GH-H1-172

Tekst do zadania 1.

Świat egipskich bogów był bogaty, a bóstwa egipskie miały mniej lub bardziej określoną naturę, a także główne miejsce kultu, własne symbole i liczby magiczne. Podział Egiptu na Północ i Południe funkcjonował w tradycji i świadomości Egipcjan jako przede wszystkim rozbięcie państwa na kraje Horusa i Seta. Po zjednoczeniu, gdy przewagę zdobył kult Horusa jako boga zespalającego cały kraj, faraonów z I dynastii uznawano za jego żywe wcielenie.

Zadanie 1. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Religia opisana w tekście miała charakter politeistyczny.	P	F
Na podstawie tekstu można stwierdzić, że po zjednoczeniu Egiptu faraon był utożsamiany z bogiem Horusem.	P	F

Teksty do zadania 2.

Tekst I

Na zgromadzeniu lud miał prawo decydować tylko o wniosku przedstawionym przez gerontów i królów. Gdy zaś później lud przekreślał i naruszał jego sens, królowie dodali następujący ustęp: Jeżeli lud poweźmie fałszywą uchwałę, starszyzna i królowie mogą ją znieść. Wmówili zaś w ziomków, że poświęceni królowie władają na czele geruzji, podają ludowi swe wnioski, a lud niech o nich stanowi, nic w nich nie zmieniając.

Tekst II

Na pierwszym zgromadzeniu ludowym musi się przeprowadzić głosowanie nad urzędnikami, czy zdaniem ludu dobrze swe czynności spełniają. Drugie zgromadzenie przeznaczone jest na rozpatrzenie prośb. Każdy obywatel wedle woli może na znak prośby złożyć gałązkę i przedstawić ludowi sprawę. Na zgromadzeniu ludowym odbywają się też wybory strategów i innych władz wojskowych w sposób, jaki lud postanowi.

Zadanie 2. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W tekście I opisano ustrój starożytnej Sparty.	P	F
W ustrojach politycznych państw opisanych w tekście I i tekście II zgromadzenie ludowe było organem jedynie o charakterze doradczym.	P	F

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Ilustracje do zadania 3.

Zadanie 3. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Budowlę wzniesioną w starożytnym Rzymie na cześć zwycięskiego wodza oznaczono numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tekst do zadania 4.

Po usunięciu etruskich królów Rzym stał się republiką, a jego obywatele trzymali się odtąd swej „republikańskości” nawet wtedy, gdy faktyczny ustrój państwa przypominał raczej monarchię. Prawdę mówiąc, rzeczpospolita utrzymała się w Rzymie ok. 450 lat – do pierwszego stulecia p.n.e. Jej oblicze ulegało przez ten czas licznym przemianom. Po śmierci Juliusza Cezara całą rzeczywistą władzę w Rzymie, mimo utrzymania instytucji republikańskich, skupił w swych rękach Oktawian August, pierwszy cesarz rzymski.

Zadanie 4. (0–1)

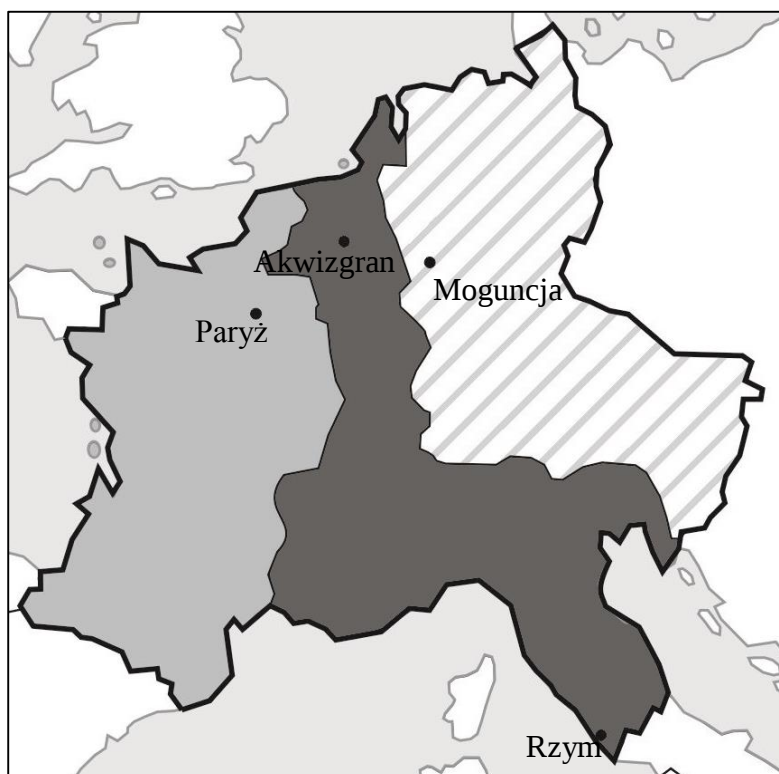
Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Szereg, w którym przedstawiono formy rządów w kolejności ich występowania w starożytnym Rzymie, to:

- A. republika, królestwo, cesarstwo.
- B. cesarstwo, republika, królestwo.
- C. królestwo, cesarstwo, republika.
- D. królestwo, republika, cesarstwo.

Mapa i tablica genealogiczna do zadania 5.

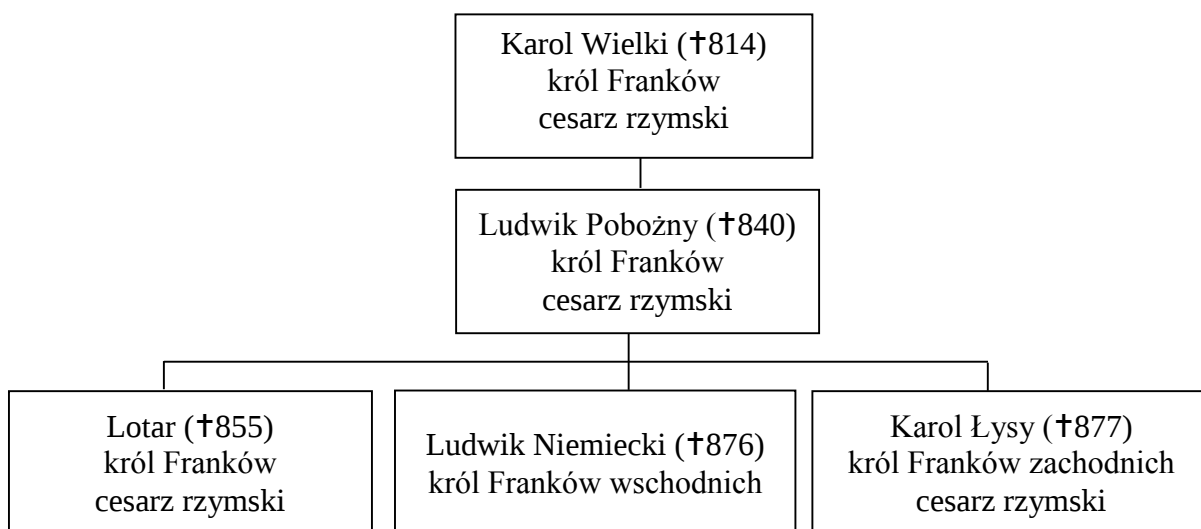
Podział państwa Franków po traktacie w Verdun (843 rok)

- państwo Karola Łysego
- państwo Lotara
- państwo Ludwika Niemieckiego

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tablica genealogiczna Karolingów (fragment)

Zapis, np. †814, oznacza rok śmierci.

Zadanie 5. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Na mapie przedstawiony został podział państwa Franków między synów Karola Wielkiego.	P	F
W wyniku podziału państwa Franków Lotar otrzymał ziemie położone na zachód od posiadłości Karola Łysego.	P	F

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Zadanie 6. (0–3)

Każdemu władcy z dynastii Piastów przyporządkuj odpowiedni opis. Wybierz go spośród oznaczonych literami A–D. W każdym wierszu tabeli zaznacz jedną właściwą literę.

6.1.	Mieszko I	A	B	C	D
6.2.	Bolesław Chrobry	A	B	C	D
6.3.	Bolesław Krzywousty	A	B	C	D

- A. Dla zapobieżenia przeto domowym wojnom, mogącym po jego zgonie wybuchnąć, królestwo polskie między synów podzielił w ten sposób, że najstarszemu Władysławowi odkazał¹ ziemię krakowską, zalecając, aby przy nim jako pierwotnym zostało prawo starszeństwa, zwierzchnia władza i powaga.
- B. Objąwszy księstwo, zaczął dawać dowody zdolności umysłu i sił cielesnych. Dotychczas jednak pogrążony był w błędach pogaństwa. W końcu zażądał w małżeństwo² jednej bardzo dobrej chrześcijanki z Czech.
- C. Jak zaś doszło do wypędzenia króla z Polski, długo byłoby o tym mówić; tyle wszakże można powiedzieć, że sam będąc pomazańcem [Bożym] nie powinien był [drugiego] pomazańca za żaden grzech karać cielesnie. Wiele mu to bowiem zaszkodziło, gdy wydał biskupa na obcięcie członków.
- D. On to również, gdy przybył doń św. Wojciech, przyjął go z wielkim uszanowaniem i wiernie wypełniał jego pouczenia i zarządzenia. Później zaś ciało jego wykupił na wagę złota od Prusów i umieścił [je] z należytą czcią w siedzibie metropolitalnej w Gnieźnie.

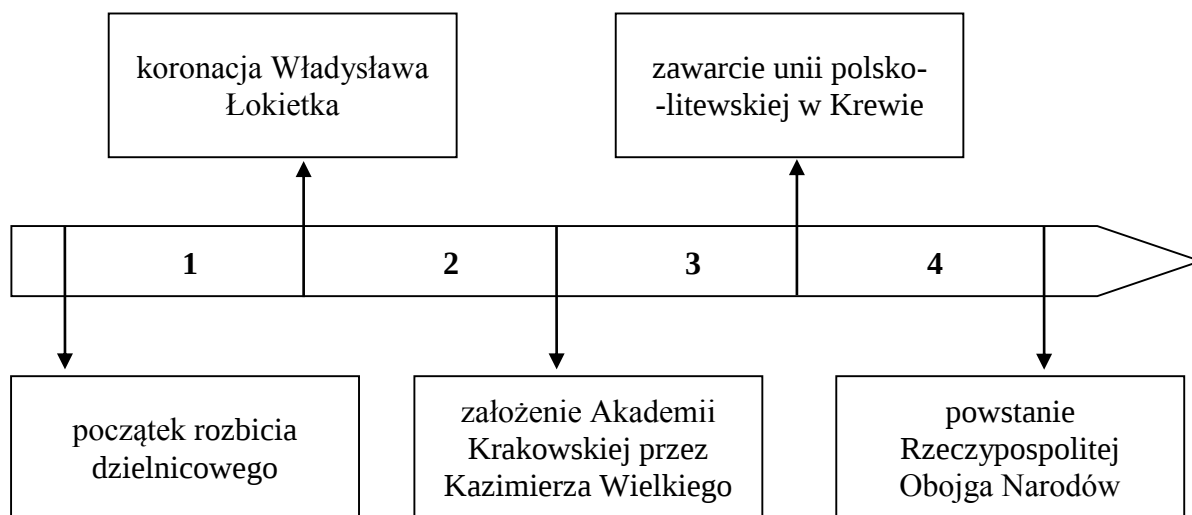
¹ Odkazał – przydzielił.

² Zażądał w małżeństwo – pojął za żonę.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tekst i taśma chronologiczna do zadania 7.

Krzyżacy, po przybyciu do Polski, wzmocnieni siłami księcia Konrada Mazowieckiego, podjęli akcję systematycznego wypierania Prusów z ziemi chełmińskiej. Prusowie zostali pobici i zmuszeni do uznania władzy Krzyżaków.

Zadanie 7. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wydarzenia opisane w tekście miały miejsce w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tabela do zadania 8.

Struktura zawodowa miast w Polsce w XV wieku (w procentach)

Zajęcia mieszkańców miast	Miasta liczące przeciętnie po 400 mieszkańców	Miasta liczące przeciętnie po 1000 mieszkańców	Miasta liczące przeciętnie po 2000 mieszkańców
produkcja rolna	50	25	7
rzemiosło	33	50	67
handel	13	20	15
inne	4	5	11

Zadanie 8. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Niezależnie od liczby mieszkańców w XV-wiecznych miastach dominowali rzemieślnicy.	P	F
Im mniejsze było miasto, tym więcej jego mieszkańców zajmowało się produkcją rolną.	P	F

Tekst do zadania 9.

Giovanni Pico della Mirandola o godności człowieka

Wydaje mi się, że wreszcie zrozumiałem, dlaczego człowiek jest najszczęśliwszym, a przeto godnym największego podziwu.

Najwyższy Ojciec, Bóg architekt, wznosił mocą praw tajemnej mądrości ten oglądany przez nas dom świata, najwznioślejszą świątynię boskości. Stworzył On zatem człowieka i umieściwszy go pośrodku świata, tak do niego rzekł: „Umieściłem cię pośrodku świata, byś stamtąd dogodnie zgłębiał to, co jest w świecie. Nie uczyniłem ciebie ani istotą niebiańską, ani ziemską, ani śmiertelną, ani nieśmiertelną, byś sam siebie wyraził swobodnie w formie, którą nad inne przedłożysz”.

Zadanie 9. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. albo 3.

W tekście opisano główne założenia

A.	humanizmu,	ponieważ centralne miejsce w świecie przypisuje się	1.	Bogu.
			2.	człowiekowi.
B.	racjonalizmu,		3.	mądrości.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tekst do zadania 10.

Juliusz Ruggieri o handlu Polski w II połowie XVI wieku

Polska prowadzi handel nie tylko z sąsiadami, lecz i z odleglejszymi krajami. Całe handlu skupienie jest w Gdańsku. W sierpniu odbywa się tu wielki jarmark od św. Dominika czternaście dni i dłużej trwający, na który zbierają się Niemcy, Francuzi, Flamandy, Anglicy, Hiszpanie, Portugalczycy i wtedy zawija do portu przeszło 400 okrętów naładowanych winem francuskim i hiszpańskim, jedwabiem, oliwą, cytrynami, konfiturami i innymi płodami hiszpańskimi, korzeniami portugalskimi, cyną i angielskim suknem. Zastają w Gdańsku magazyny pełne pszenicy, żyta i innego zboża, lnu, konopi, wosku, miodu, drzewa do budowy, solonej wołowiny, którymi kupcy rozładowane swoje okręty na powrót ładują.

Zadanie 10. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W II połowie XVI wieku z Polski, oprócz zboża, wysyłano za granicę wyroby rzemieślnicze.	P	F
Wśród przybywających na jarmark do Gdańska dominowali kupcy z Europy Wschodniej.	P	F

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Mapa do zadania 11.

Rzeczpospolita Obojga Narodów po wojnach w XVII wieku

--- granica Rzeczypospolitej w 1619 roku

 terytorium utracone na rzecz Imperium Osmańskiego w latach 1672–1699

— granica ustalona na mocy pokoju w Oliwie w 1660 roku, traktatu w Andruszowie w 1667 roku, pokoju Grzymałtowskiego w 1686 roku i traktatu karłowickiego w 1699 roku

 miejsca podpisania traktatów pokojowych

Zadanie 11. (0–3)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

W II połowie XVII wieku Rzeczpospolita Obojga Narodów utraciła na rzecz Turcji **11.1.**____. Po zakończeniu w 1699 roku wojen, które Rzeczpospolita prowadziła ze swoimi sąsiadami, w jej granicach pozostał **11.2.**____. Spośród traktatów podpisanych w miejscach oznaczonych na mapie Rzeczpospolita najwcześniej podpisała traktat pokojowy **11.3.**____.

- 11.1.** A. Wołyń
B. Podole
C. Zaporozie

- 11.2.** A. Kijów
B. Smoleńsk
C. Kamieniec Podolski

- 11.3.** A. ze Szwecją
B. z Turcją
C. z Rosją

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Ilustracje i tekst do zadania 12.

Przy oficjalnych okazjach nakładano kontusz. Strój był otwarty u góry, co umożliwiało odsłonięcie żupana noszonego pod spodem. Każdy mógł podziwiać kosztowny pas, który tkany z jedwabnej, lnianej lub bawełnianej nici, osiągał długość nawet czterech metrów.

Zadanie 12. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Stroje utrwalone na ilustracjach oznaczonych numerami 1 i 2 noszono w epoce baroku.	P	F
Strój opisany w tekście został przedstawiony na ilustracji oznaczonej numerem 2.	P	F

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Teksty do zadania 13.

Tekst I

Ponieważ nie ma na ziemi po Bogu nikogo większego od suwerennych książąt i ponieważ są oni przezeń ustanowieni jako Jego namiestnicy, ażeby rozkazywali innym ludziom, kto znieważa swego suwerennego księcia, znieważa Boga, którego jest on obrazem na ziemi.

Tekst II

Dalej postanawiamy, że mieszczanom i plebejuszom nie wolno dóbr ziemskich kupować, dzierżawić lub posiadać.

Tekst III

W każdym państwie istnieją trzy rodzaje władz: władza prawodawcza, władza wykonawcza, w sprawach zależnych od prawa narodów, oraz władza wykonawcza, w sprawach zależnych od prawa cywilnego. Nie masz również wolności, skoro władza sądownicza nie jest oddzielną od władzy prawodawczej i wykonawczej.

Tekst IV

Równość naturalna to taka, która panuje między wszystkimi ludźmi li tylko dzięki ich naturalnej konstytucji. Równość ta jest zasadą i fundamentem wolności.

Zadanie 13. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. albo 3.

Poglądy filozofów okresu oświecenia przedstawiono w

A.	tekście I i tekście II,	gdyż teksty te odnoszą się	1.	do boskiego pochodzenia władzy oraz do podziału społeczeństwa na uprzywilejowane i nieuprzywilejowane grupy.
			2.	do równości wszystkich ludzi wobec prawa oraz do boskiego pochodzenia władcy.
B.	tekście III i tekście IV,		3.	do konieczności rozdziału władz państwowych oraz do równości wszystkich ludzi.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tekst i ilustracja do zadania 14.

Był to okres, w którym Polska przedtem prawie całkowicie odcięta od życia kulturalnego na Zachodzie z powrotem nawiązała z nim kontakt. Wyrosło pokolenie, które swą mądrość czerpało z książek osiemnastowiecznych filozofów. Pokolenie to było przekonane o nieomyślności rozumu.

*Biały Domek w Łazienkach Królewskich,
wzniesiony w latach 1774–1776 według projektu Dominika Merliniego.*

Zadanie 14. (0–3)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Obydwa materiały źródłowe odnoszą się do okresu rządów króla **14.1.**____. Za jego panowania wzniesiono w Łazienkach Królewskich m.in. budowle w stylu **14.2.**____. Filozofowie wspomniani w tekście reprezentowali idee **14.3.**____.

- 14.1.** A. Zygmunta Augusta
B. Stanisława Leszczyńskiego
C. Stanisława Augusta Poniatowskiego
- 14.2.** A. klasycystycznym
B. renesansowym
C. gotyckim
- 14.3.** A. baroku
B. odrodzenia
C. oświecenia

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tekst do zadania 15.

Wiadomy jest światu stan terażniejszy nieszczęśliwej Polski. Niegodziwość dwóch sąsiednich mocarstw i zbrodnia zdrajców ojczyzny pogrążyły ją w przepaść. Uwzięta na zniesienie imienia polskiego¹, Katarzyna II, w zмовie z wiarołomnym Fryderykiem Wilhelmem, dokonała zamiaru nieprawości swojej. Uwolnienie Polski od obcego żołnierza, przywrócenie i zabezpieczenie całości jej granic, ugruntowanie wolności narodowej i niepodległości Rzeczypospolitej, ten jest cel święty powstania naszego.

¹ Zniesienie imienia polskiego – tu: likwidacja państwa polskiego.

Zadanie 15. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Tekst jest fragmentem

- A. uchwały Sejmu Wielkiego.
- B. uchwały sejmu rozbiorowego.
- C. aktu zawiązania konfederacji targowickiej.
- D. aktu ogłoszenia powstania kościuszkowskiego.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Teksty do zadania 16.

Tekst I

Kto by uwierzył, że dwiema tylko kompaniami piechoty i z trzechset tylko ludźmi pod Racławicami zwyciężyliśmy piechotę moskiewską, zabraliśmy 12 armat i kosami zwycięstwo decydowane było. I dlatego lud do sprawy publicznej przywiązać należy. Ulżenie pańszczyzny jest rzeczą konieczną.

Tekst II

Przyjęto nas ogniem dwóch baterii. Bem rzucił się naprzód i odpowiedział ze swoich dziesięciu armat, zająwszy od razu pozycję. Wkrótce lekka artyleria rosyjska musiała się cofnąć za Iganie. Część armat ugrzęzła; ósmy pułk polski zajął kraniec wsi i kawałek szosy. Kanonierzy rosyjscy, prażeni ogniem karabinowym na bliski dystans, uciekli ze swymi końmi; ugrzęzłe armaty dostały się do rąk naszych.

Zadanie 16. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W tekście I zawarty jest opis walk Polaków o niepodległość w XIX wieku.	P	F
Autorzy obu tekstów opisali zwycięstwa oddziałów polskich nad wojskami carskimi.	P	F

Tekst do zadania 17.

Aprobuję oświadczenie domagające się w Konstytucji poprawki, która zakazałaby niewolnictwa w całym państwie. Poprawka do Konstytucji stała się stosownym i koniecznym zwieńczeniem ostatecznego zwycięstwa sprawy Unii. Ważność jej uznają dziś i podpisują się pod nią wszyscy, z Północy i z Południa, którzy stanęli bez zastrzeżeń po stronie Unii. W imię Wolności i zarazem Jedności dołożmy teraz starania, aby poprawce nadać formę prawną i skuteczność praktyczną.

Zadanie 17. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Powyższy tekst jest fragmentem przemówienia

- A. Thomasa Jeffersona z 1776 roku.
- B. Abrahama Lincolna z 1864 roku.
- C. George’a Washingtona z 1787 roku.
- D. Thomasa Woodrow Wilsona z 1918 roku.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tekst do zadań 18. i 19.

28 grudnia 1895 roku w paryskiej kawiarni *Grand Café* odbył się pierwszy komercyjny pokaz zorganizowany przez braci Lumière. Oprócz *Wyjścia robotników z fabryki Lumière w Lyonie* wyświetlono jeszcze: *Śniadanie* oraz *Wjazd pociągu na stację w La Ciotat*. Właściciel *Grand Café* nie wierzył, że pokaz, który pozwolił u siebie zorganizować, kogokolwiek zainteresuje. Niski dochód, jaki przyniósł pokaz, tylko utwierdził go w tym przekonaniu. Ale kiedy następnego dnia ustawila się kilkusetmetrowa kolejka do jego lokalu, zrozumiał, że ten wynalazek zawojuje świat. Bracia Lumière swój patent zaprezentowali jako ciekawostkę techniczną. Szybko okazało się, że kinematograf ma niebywałe możliwości.

Zadanie 18. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W tekście opisano wynalazek techniczny, który zapoczątkował rewolucję przemysłową.	P	F
Bracia Lumière w swoich pierwszych dziełach przedstawiali sceny z życia codziennego ludzi.	P	F

Zadanie 19. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

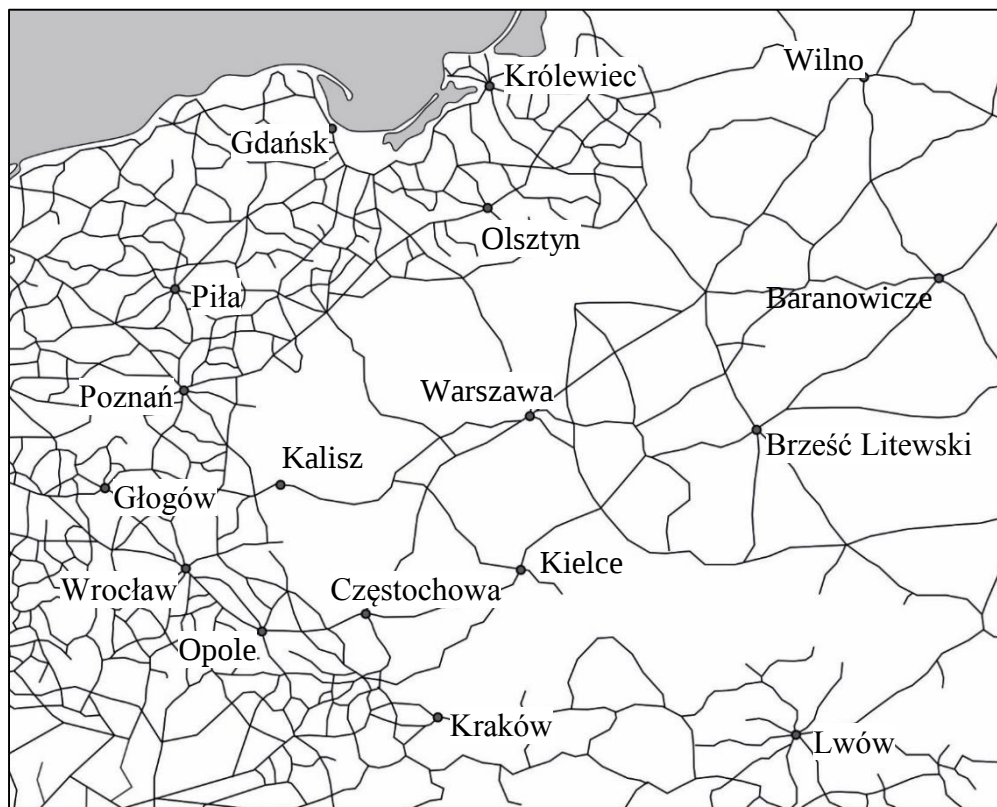
Wydarzenie opisane w tekście miało miejsce między

- A. podpisaniem traktatu III rozbioru Rzeczypospolitej a początkiem kongresu wiedeńskiego.
- B. zakończeniem kongresu wiedeńskiego a wybuchem powstania listopadowego.
- C. upadkiem powstania listopadowego a wybuchem powstania styczniowego.
- D. upadkiem powstania styczniowego a wybuchem I wojny światowej.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Mapy do zadania 20.

Sieć kolejowa w 1914 roku

Ziemie polskie pod zaborem w przededniu I wojny światowej

Zadanie 20. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Ziemie o największej gęstości linii kolejowych znajdowały się w zaborze rosyjskim.	P	F
Między zaborem rosyjskim a zaborem pruskim nie istniały połączenia kolejowe.	P	F

Teksty do zadania 21.

- A. Decyzje podejmowane są jedynie przez głosowania, w których mogą wziąć udział wszyscy obywatele mający prawa wyborcze.
- B. Decyzje są podejmowane w gronie nielicznych, wpływowych osób i następnie przekazywane są społeczeństwu. Instytucje przedstawicielskie nie odgrywają żadnej roli.
- C. Decyzje podejmują przedstawiciele społeczeństwa wybrani w wyborach. Władza państwowa sprawowana jest przez organy przedstawicielskie.
- D. Decyzje podejmuje przywódca partii rządzącej, a władza jest sprawowana poza wszelką kontrolą prawną.

Zadanie 21. (0–2)

Wskazanim poniżej formom demokracji przyporządkuj właściwy opis. Wybierz go spośród oznaczonych literami A–D. W każdym wierszu tabeli zaznacz jedną właściwą literę.

21.1.	demokracja bezpośrednia	A	B	C	D
21.2.	demokracja pośrednia	A	B	C	D

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tekst do zadania 22.

Przodkowie Luizy, uczennicy gimnazjum, pojawili się w Bohonikach pod koniec XVII wieku. Członkowie jej rodziny kultywują pamięć o tatarskich przodkach. Luiza zna język tatarski i bierze udział w warsztatach tańców tatarskich.

Piętnastoletni Jan mieszka w Puńsku w województwie podlaskim i uczęszcza do gimnazjum z polskim i litewskim językiem nauczania. Jan i jego rodzina posługują się w domu językiem litewskim.

Zadanie 22. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Rodzina Luizy reprezentuje jedną z mniejszości etnicznych zamieszkujących obszar Polski.	P	F
Prawo Luizy i Jana do zachowania i rozwoju własnej kultury gwarantuje <i>Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej</i> .	P	F

Tekst do zadania 23.

Ustawa o samorządzie województwa (fragment)

Art. 16.1. Sejmik województwa jest organem stanowiącym i kontrolnym województwa.

Art. 31.1. Zarząd województwa jest organem wykonawczym województwa.

2. W skład zarządu województwa wchodzi marszałek województwa jako jego przewodniczący.

Art. 78.1. Nadzór nad działalnością samorządu województwa sprawuje Prezes Rady Ministrów i wojewoda.

Zadanie 23. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Władzę uchwałodawczą na terenie województwa sprawuje

- A. wojewoda.
- B. sejmik województwa.
- C. zarząd województwa.
- D. marszałek województwa.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Teksty do zadania 24.

Tekst I

Właściciel cukierni przekazał synowi rodzinny przepis na znakomite lody.

Tekst II

Producent serów reklamował swoje wyroby jako ekologiczne i naturalne. Tymczasem zawierały one znaczną ilość konserwantów.

Tekst III

Maria od kilku lat opiekuje się dziećmi sąsiadów i dostaje wynagrodzenie. Wbrew obowiązującym przepisom nie zarejestrowała swojej działalności.

Tekst IV

Właściciel firmy remontowej zawarł z pracownikami dodatkową umowę na wykonanie usługi w czasie weekendu.

Zadanie 24. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

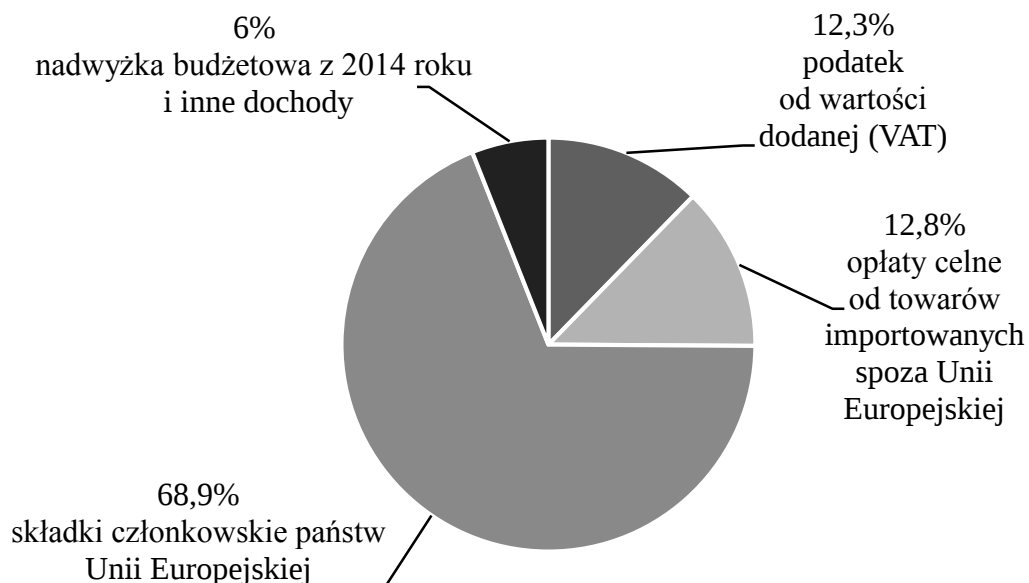
Zjawisko szarej strefy w gospodarce opisano w

- A. tekście I.
- B. tekście II.
- C. tekście III.
- D. tekście IV.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Wykres do zadania 25.

Dochody Unii Europejskiej w 2015 roku

Zadanie 25. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Głównym źródłem dochodów Unii Europejskiej są wpłaty poszczególnych państw.	P	F
Dane z wykresu pozwalają na odczytanie, na co przeznaczane są pieniądze z budżetu Unii Europejskiej.	P	F

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

[illegible]

Wykaz źródeł wykorzystanych w zadaniach egzaminacyjnych.

Strona 2. – zadanie 1.

Na podstawie: M. Jaczynowska, D. Musiał, M. Stępień, *Historia starożytna*, Warszawa 2002.

Strona 2. – zadanie 2.

Na podstawie: A. Gulczyński, B. Lesiński, J. Walachowicz, J. Wiewiorowski, *Historia państwa i prawa. Wybór tekstów źródłowych*, Poznań 2000.

Strona 3. – zadanie 3.

Na podstawie: *Sztuka świata*, t. 2, Warszawa 1989.

Strona 4. – zadanie 4.

Na podstawie: *Ilustrowana historia świata. Pierwsi ludzie. Pierwsze cywilizacje*, Łódź 1986.

Strona 5. – zadanie 5.

Na podstawie: *Atlas historyczny. Od starożytności do współczesności*, red. I. Hajkiewicz, Warszawa 2008; B. Zientara, *Historia powszechna średniowiecza*, Warszawa 1996.

Strona 6. – zadanie 6.

Na podstawie: *Jana Długosza kanonika krakowskiego Dziejów polskich ksiąg dwanaście*, tłum. K. Mecherzyński, t. 4, ks. XII, Kraków 1870; Anonim tzw. Gall, *Kronika polska*, tłum. R. Grodecki, Wrocław 1965.

Strona 7. – zadanie 7.

Na podstawie: M. Biskup, G. Labuda, *Dzieje zakonu krzyżackiego w Prusach*, Gdańsk 1988.

Strona 8. – zadanie 8.

Na podstawie: K. Baczkowski, *Dzieje Polski późnośredniowiecznej (1370–1506)*, Kraków 1999.

Strona 8. – zadanie 9.

Na podstawie: G. Pico della Mirandola, *Mowa o godności człowieka*, tłum. Z. Nerczuk, M. Olszewski, Warszawa 2010.

Strona 9. – zadanie 10.

Na podstawie: *Wiek XVI–XVIII w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, red. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999.

Strona 11. – zadanie 11.

Na podstawie: J. Tazbir, 1586–1696, [w:] *Polska na przestrzeni wieków*, Warszawa 2007.

Strona 12. – zadanie 12.

Na podstawie: J.A. Gierowski, *Rzeczpospolita w dobie złotej wolności (1648–1763)*, [w:] *Wielka historia Polski*, t. 5, Kraków 2001; www.wilanow-palac.pl; webart.nationalmuseum.se

Strona 13. – zadanie 13.

Na podstawie: *Wiek XVI–XVIII w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, red. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999; *Wiek V–XV w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, red. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999; T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w tekstach źródłowych*, t. II, Rzeszów 1996.

Strona 14. – zadanie 14.

Na podstawie: J.A. Gierowski, *Historia Polski 1764–1864*, Warszawa 1980; www.lazienki-krolewskie.pl

Strona 15. – zadanie 15.

Na podstawie: www.muzhp.pl

Strona 16. – zadanie 16.

Na podstawie: *Źródła i materiały do nauczania historii*, red. S. Sierpowski, Warszawa 1998; *Polska w latach 1795–1864. Wybór tekstów źródłowych do nauczania historii*, red. I. Rusinowa, Warszawa 1986.

Strona 16. – zadanie 17.

Na podstawie: [...] *o demokracji*, red. M. Cuomo, H. Holzer, Warszawa 1990.

Strona 17. – zadanie 18. i 19.

www.polskieradio.pl

Strona 19. – zadanie 20.

Na podstawie: G. Szelańska, *Historia. Dzieje nowożytne i najnowsze 1870–1939. Podręcznik dla klasy III liceum ogólnokształcącego*, Warszawa 1994; *Atlas historyczny. Od starożytności do współczesności*, red. I. Hajkiewicz, Warszawa 2008.

Strona 20. – zadanie 23.

Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 kwietnia 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o samorządzie województwa, Dz.U. 2016 poz. 486.

Strona 22. – zadanie 25.

Na podstawie: www.europa.eu